

Vattenfall AB

Staff Function Communications
Public & Regulatory Affairs Sweden
169 92 Stockholm

Havs- och vattenmyndigheten

vattenmiljoochvattenkraft@havochvatten.se

Datum:
2019-06-28

Kontakt: Claes Hedenström
E-mail: claes.hedenstrom@vattenfall.com

Telefon: 070-695 29 58

Diarienummer: 99-2019**Remissvar avseende förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft och den strategiska miljökonsekvensbeskrivningen.**

Vattenfall är ett ledande europeiskt energiföretag som i mer än 100 år elektrifierat industrier, levererat energi till människors hem och moderniserat vårt sätt att leva genom innovation och samarbete. Vi vill nu göra det möjligt att leva fossilfritt inom en generation. Därför driver vi omställningen till ett hållbart energisystem genom satsningar på förnybar produktion och klimatsmarta energilösningar för våra kunder. Vattenfall ägs av svenska staten.

Vattenfall tackar för möjligheten att få lämna synpunkter.

Vi har enbart tagit fram ett svar på förslaget till den nationella planen.

Vi vill särskilt lyfta fram:

1. För den nationella helhetssynen bör även värnandet om reglerförmåga ingå "största möjliga reglerförmåga i elproduktionen..." enligt förordningen om vattenverksamhet.
2. Gränsen för en betydande negativ påverkan på vattenkraftsproduktionen har beräknats till 1,5 TWh eller 2,3%. Det bör tydligare framgå att planen ska utgöra ramen för detta och därmed hur detta ska uppnås även med hänsyn taget till Natura 2000 och art- och habitatsdirektivet.
3. Det bör tydligare framgå hur HaV avser att jobba med NAPen och föreskrifter m.m., för att säkerställa att myndigheter följer och tillämpar NAPen enligt HaVs intentioner.
4. Enligt förordningen om vattenverksamheter 26 §, ska planen främja att "arbetet med klassificering och kvalitetskrav enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) bedrivs med den prioriteringsordning som behövs för att genomföra planen". Det kan inte tolkas på annat sätt än att vattenmyndigheterna ska bedriva sitt arbete med både klassificering och normsättning i den prioriteringsordning som följer av planen och därmed genomföra översyn löpande i takt med att nytt underlag kommer fram. Detta bör förtydligas i NAPen.
5. Hur samverkan mellan myndigheter och verksamhetsutövare kommer fungera blir helt avgörande för att åstadkomma en effektiv samlad prövning för en prövningsgrupp. Om inte detta kommer att fungera är risken stor att NAPens intentioner och tidplan inte kommer att hålla. HaV bör därför mer i detalj som förslag fundera igenom hur samverkan ska gå till som huvudmannaskap, processer, finansiering, m.m.

6. Naturvårdsverket ansvarar på det nationella planet för Natura 2000, men när det gäller akvatiska frågor ligger ansvaret hos HaV, även om det handlar om Natura 2000. Därmed borde HaV kunna inkorporera såväl Natura 2000 och artskyddsfrågorna i akvatiska miljöer i diskussionen om ramen för betydande negativ påverkan på elsystemet. HaV bör därmed tydliggöra att HaV tar ansvar för de akvatiska frågorna oavsett regelsystem och att gränsen för betydande negativa påverkan på elsystemet även inkluderar dessa frågor.

Med vänlig hälsning

Vattenfall AB

Cecilia Hellner
Chef Public & Regulatory Affairs Sweden

Kapitel i planen(lista)	Sidnummer	Stycke, figur, tabell etc.	Synpunkt
1. UPPDRAGET		1.2 Vad skall planen innehålla?, 12 Nationell helhetssyn	<p>1. För den den nationella helhetssynen bör även värnandet om reglerförmåga ingå "största möjliga reglerförmåga i elproduktionen..." enligt förordningen om vattenverksamhet.</p> <p>2. Gränsen för en betydande negativ påverkan på vattenkraftsproduktionen har beräknats till 1,5 TWh eller 2,3%. Det bör tydligare framgå att planen ska utgöra ramen för detta och därmed hur detta ska uppnås även med hänsyn taget till Natura 2000 och art och habitatsdirektivet.</p> <p>3. Det bör tydligare framgå hur HaV avser att jobba med NAPen och föreskrifter mm för att säkerställa att myndigheter följer och tillämpar NAPen enligt HaVs intentioner.</p> <p>4. Enligt förordningen om vattenverksamheter 26 §, ska planen främja att "arbetet med klassificering och kvalitetskrav enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) bedrivs med den prioriteringsordning som behövs för att genomföra planen". Det kan inte tolkas på annat sätt än att vattenmyndigheterna ska bedriva sitt arbete med både klassificering o normsättning i den prioriteringsordning som följer av planen och därmed genomföra översyn löpande i takt med att nytt underlag kommer fram. Detta bör förtydligas i NAPen.</p> <p>5. Hur samverkan mellan myndigheter och verksamhetsutövare kommer fungera blir helt avgörande för att åstadkomma en effektiv samlad prövning för en prövningsgrupp. Om inte detta kommer att fungera är risken stor att NAPens intentioner och tidplan inte kommer att hålla. HaV bör därför mer i detalj som förslag fundera igenom hur samverkan ska gå till som huvudmannaskap, processer, finansiering mm</p>
2. VATTENMILJÖ		2.1.4 EU:s naturvårdsdirektiv - 16 Natura 2000 och artskydd	<p>Enligt prop 2017/18:243: "Av övergångsbestämmelserna till miljöbalkens regler om Natura 2000-områden framgår att för verksamheter som påbörjats före den 1 juli 2001 krävs inte tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken, s.k. Natura 2000-tillstånd. Detta innebär att vid denna tidpunkt ansågs som huvudregel att befintlig elproduktion var förenlig med de EU-rättsliga kraven på skyddet av Natura 2000-områden." Länsstyrelserna är ansvariga för bevarandepänerna och om 21 st länsstyrelser var för sig ska fatta beslut om dessa utan någon nationella avvägning kan påverkan på vattenkraftproduktionen komma att vida överstiga 1,5 TWh. Natura 2000 och åtgärder för artskyddet måste ingå i gränsen för betydande negativ påverkan, dvs 1,5 TWh. Detta måste förtydligas.</p> <p>Vattenkraftens balanseringsförmåga är helt central för ett hållbart elsystem i Sverige. Det finns inget överskott vad gäller balanseringsförmåga. Varje förlorad % av vattenkraftens effekt eller balanseringsförmåga måste ersättas.</p> <p>Den övervägande delen av de föreslagna miljöåtgärder påverkar balanseringsförmågan. HaV, Energimyndigheten och SvK har tillsammans räknat fram det relativa balanseringsbidraget ifrån de större kraftverken. Av de som ingår i klass 1 och därmed bedömts var de absolut viktigaste för balanseringen av det svenska elsystemet har Vattenmyndigheterna haft en mer restriktiv uppfattning även om expertkunskapen finns hos SvK och inte hos vattenmyndigheterna. HaV bör påpeka detta.</p>
3. EFFEKTIV TILGÅNG TILL VATTENKRAFTSEL		3.3 Konsekvenser av att minska 29 effektiv tillgång till vattenkraftsel	

4. SAMVERKANSPROCESSEN	30 Hela avsnittet	Samverkan mellan olika intressenter som vattenmyndigheter, länsstyrelser och verksamhetsutövare kommer vara helt central för att klara omställningen till moderna miljövillkor genom omprövningar i domstol under en 20års period. Mer genomgripande förberedelser måste vidtas. HaV måste ta ansvar för att planen genomförs på ett effektivt sätt. En större ansträngning krävs vad gäller förberedelserna vem gör vad mm.
5. FÖRSLAG PÅ NATIONELL PLAN	32 5.1.1 Prövningsgrupper	
5. FÖRSLAG PÅ NATIONELL PLAN	33 5.1.2 Tidspan	För att omprövningar ska kunna ske enligt den föreslagna tidplanen krävs att vattenmyndigheterna löpande måste kunna göra en översyn av såväl klassning som normer då ev nytt underlag tas fram före prövningen. Framtagande av kompletterande underlag inför omprövningar kommer i många fall bli nödvändigt för att "tillförlitliga klassificeringar och väl avvägda miljö kvalitetsnormer ska vara beslutade när miljövillkoren för den enskilda verksamheten bestäms" (prop 2017/18:243) och för att "planen ska främja att arbetet med klassificering och kvalitetskrav enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) bedrivs med den prioriteringsordning som behövs för att genomföra planen" (förordningen om vattenverksamheter 26 §). En hantering först i domstol innebär en överhängande risk för betydande förseningar vilket kommer hota tidplan och därmed målet att uppnå moderna miljövillkor inom 20 år. HaV måste tydliggöra behovet av löpande översyn i takt med den nationella planens tidplan annars finns uppenbara risker för betydande förseningar vad gäller genomförandet av omprövningarna.
5. FÖRSLAG PÅ NATIONELL PLAN	34	Vilken roll och påverkan åtgärdsarbetet för Natura 2000 och artskyddet kommer ha för gränsen för betydande negativ påverkan, 1,5 TWh är oklar. Det är helt ologiskt att "betydande påverkan" kan ändras om det behövs åtgärder motiverade av Natura 2000 och artskydd. Naturvårdsverket ansvarar på det nationella planet för Natura 2000 men när det gäller akvatiska frågor ligger ansvaret hos HaVs- och vattenmyndigheten även om det handlar om Natura 2000. Därmed borde HaV kunna inkorporera såväl Natura 2000 och artskyddsfrågorna i akvatiska miljöer i diskussionen om ramen för betydande negativ påverkan på elsystemet. Hav bör därmed tydliggöra att HaV tar ansvar för de akvatiska frågorna oavsett regelsystem och att gränsen för betydande negativa påverkan på elsystemet även inkluderar dessa frågor.
5. FÖRSLAG PÅ NATIONELL PLAN	36 5.2 Vattenkraft och Natura 2000 - 1	
5. FÖRSLAG PÅ NATIONELL PLAN	41 5.3.1 Tidigare förslag till nationell strategi för åtgärder i vattenkraften	Skrivningen "En del av produktionsförlusten kan också kompenseras av ökade flöden och effektivisering i befintliga vattenkraftverk." är väldigt otydligt och bör tas bort
5. FÖRSLAG PÅ NATIONELL PLAN	42 5.3.2 Värdering av vattenkraftens reglerförmåga..., andra stycket samt tabell 5.	För att skydda reglerförmågan bör alla alla kraftverk i klass 1 i rapporten om relativa reglerbidraget pekas ut som KMV. Samtliga kraftverk med få undantag bör tilldelas mindre stränga krav.
5. FÖRSLAG PÅ NATIONELL PLAN	45 5.7 Dammsäkerhet samt bilaga 3 och sammanfattning	Dammsäkerhet är en enormt viktig fråga och får inte i något avseende äventyras.

5. FÖRSLAG PÅ NATIONELL PLAN	5.8 Ökning av effekt och 46 reglerförmåga	Sverige behöver effekt redan idag och det kan vattenkraften medverka till. Det finns idag i princip inga ekonomiska incitament för effektökning. För att möjliggöra effektökningar bör de genomföras i samband med stora moderniseringar, vilket sker till viss del idag. Frågan är om effekthöjning och moderniseringar kan samordnas med omprövning för moderna miljövillkor. I förslaget till nationella plan antas att effektökningar kan göras i samband med omprövningen av moderna miljövillkor men det är inte tillräckligt. Effektökningarna med dagens brist på incitament måste ske vid tidpunkten för moderniseringen som oftast inte sammanfaller med planerad tidpunkt för omprövning. Möjlighet till effektökningar bör utredas och hanteras separat. En effektökning kan leda till en försämrad status vilket innebär att undantag måste övervägas.
6. FORTSATT ARBETE EFTER NATIONELL PLAN	6.1 Regional samverkan i 50 huvudavrinningsområden	<p>Samverkan på alla nivåer såväl nationell, regional/haro/aro som lokal/prövningsgruppsnivå kommer vara avgörande för hur Sverige kommer lyckas med genomförandet av den nationella planen. Denna fråga måste omedelbart aktiveras. Vem ska vara huvudman, vilka ingår, hur formar man samarbetet, vad ska man samarbeta om etc? En stor insats behövs initialt för att komma igång. Vem ansvarar och tar initiativet? Här bör HaV komma överens med vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och verksamhetsutövarna.</p> <p>I den beskrivning av egenkontrollansvaret som finns på avsnitt 6.5 saknas den generella begränsning som gäller för egenkontroll enligt miljöbalken nämligen att undersökningsplikten inte får gå så långt att den får karaktären av forskning. Verksamhetsutövaren är inte heller skyldig att komplettera med data som saknas i vattenmyndighetens statusklassificering. Det är också viktigt att kraven på egenkontroll anpassas efter hur kraven skrivs i tillstånden. När frågor avgjorts i domen är det inte verksamhetsutövaren som i sin egenkontroll har ansvar för att bevisa att kraven är lämpliga. Här behövs ett samspel mellan å ena sidan hur detaljerade krav som ställs i domarna och å andra sidan vilket ansvar som verksamhetsutövaren har att funktionen blir den avsedda. Det är orimligt att myndigheterna t ex detaljreglerar hur en fiskväg ska vara utformad och sedan lägger ansvaret på verksamhetsutövaren när den inte fungerar som avsett.</p>
6. FORTSATT ARBETE EFTER NATIONELL PLAN	6.5 Verksamhetsutövarens 52 egenkontroll	<p>Avsnittet ger uttryck för att det räcker att följa upp produktionsförluster, påverkan på reglerförmågan skulle alltså inte behöva följas. Detta är inte korrekt. Vi vet inte i dagsläget vilka miljövillkor som kommer att fastställas i prövningarna för moderna miljövillkor. Det kan komma att beslutas om förändringar i vattenhushållningsbestämmelser som inte motsvarar av en produktionsförlust utan bara en förlust i reglerförmåga. Påverkan på vattenkraftens reglerförmåga behöver löpande följas upp med en egen metod.</p> <p>Vattenmyndigheterna måste löpande och i takt med planen se över klassning och normsättning. Hav, Energimyndigheten och SvK måste också göra sin uppföljning löpande och i takt med planen.</p>
7. UPPFÖLJNING AV NATIONELLA PLANENS GENOMFÖRANDE	7.2 Uppföljning av påverkan på 55 effektiv tillgång till vattenkraftsel	Ett förtydligande bör göras vilket ev samband som råder mellan olika prövningsgrupper vad gäller vattenkraftsregleringen. Det för att hjälpa den regionala samverkansprocessen.
7. UPPFÖLJNING AV NATIONELLA PLANENS GENOMFÖRANDE	7.3 Uppföljning av vattenmyndigheternas klassificering 55 och normsättning	
8.BILAGA 1 FÖRSLAG PÅ PRÖVNINGSGRUPPER OCH TIDSPLAN	57	